

Vragen gesteld door de leden der Kamer, met de daarop door de regering gegeven antwoorden

356

Vragen van het lid **Yesilgöz-Zegerius** (VVD) aan de Minister van Justitie en Veiligheid over *het bericht «New forms of terrorism inspired by conspiracy theories may emerge after pandemic, warns EU counter-terror chief»* (ingezonden 18 september 2020).

Antwoord van Minister **Grapperhaus** (Justitie en Veiligheid) (ontvangen 9 oktober 2020).

Vraag 1

Bent u bekend met het bericht «New forms of terrorism inspired by conspiracy theories may emerge after pandemic, warns EU-counter terror chief»?¹

Antwoord 1

Ja.

Vraag 2

In hoeverre deelt u de analyse van de Europese contra-terrorisme coördinator, Gilles de Kerchove?

Antwoord 2

In zijn interview met CTC Sentinel, waar het aangehaalde bericht naar verwijst, spreekt de heer De Kerchove over huidige terroristische dreigingen en mogelijke toekomstige dreigingen voor Europa. Hij geeft daarin aan dat wat hem betreft de jihadistische dreiging nog altijd de grootste is gevolgd door, maar in veel minder mate, de dreiging van rechts-extremistisch terroristisch geweld door eenlingen. Dat komt overeen met het dreigingsbeeld terrorisme (DTN) dat de NCTV periodiek opstelt en dat een analyse geeft van de huidige dreiging en ontwikkelingen van het terrorisme in Nederland. Daarnaast spreekt hij op tentatieve wijze over een «potential future rise of new forms of terrorism» waarbij complottheorieën en technofobie mogelijke aanjagers kunnen zijn. Daarbij stelt hij eveneens dat er voornamelijk weinig indicaties zijn voor deze dreiging. Ook in Nederland zijn we ons bewust van deze opkomende fenomenen. De ontwikkelingen worden

¹ Independent.co.uk, 1 september 2020, «New forms of terrorism inspired by conspiracy theories may emerge after pandemic, warns EU counter-terror chief» (<https://www.independent.co.uk/news/uk/home-news/coronavirus-conspiracy-theory-terrorism-5g-gilles-de-kerchove-a9699571.html>)

in de gaten gehouden en, indien daar aanleiding voor is, meegenomen in het dreigingsbeeld.

Vraag 3

In hoeverre heeft Nederland tot dusver te maken gehad met deze nieuwe vorm van terrorisme? Kunt u dit toelichten?

Antwoord 3

De genoemde fenomenen geven op dit moment geen aanleiding om te spreken over een nieuwe vorm van terrorisme in Nederland. Wel zijn er enkele incidenten geweest die gepleegd zijn door individuen en die verband houden met deze fenomenen. Zo lijken de branden van de telecommasten te zijn voortgekomen uit complottheorieën die een relatie suggereren tussen 5G-netwerken en COVID-19. Vooralsnog lijkt er geen verband te bestaan tussen deze incidenten, noch zijn er aanwijzingen van gedeelde organisatie, coördinatie, aansturing of zelfs een overkoepelende ideologische motivatie.

Vraag 4

Wanneer en met wie heeft u voor het laatst in EU-verband gesproken over nieuwe vormen van terrorisme en wat is toen besproken? Heeft u, conform eerdere toezeggingen, afspraken gemaakt met uw Europese collega's over de noodzaak aan anti-terreur wetgeving in heel Europa? Zo ja, welke resultaten heeft dit opgeleverd? Zo nee, waarom niet en hoe duidt u dit?

Antwoord 4

De genoemde nieuwe vormen van terrorisme zijn, gezien de beperkte dreiging die hiervan uitgaat in Nederland, tot dusverre niet besproken in EU-verband. Wat betreft anti-terrorisme wetgeving heeft Nederland zich sterk gemaakt voor de totstandkoming van de Europese richtlijn 2017/541 van 15 maart 2017, die minimumeisen stelt aan de nationale terrorismewetgeving van de EU-lidstaten.² De Europese Commissie heeft in augustus jl. aangekondigd dat zij op dit moment de evaluatie van de CT-richtlijn voorbereidt. Deze wordt verwacht in het eerste kwartaal van 2021.

Vraag 5

Hoe verhoudt het gevaar van deze nieuwe vorm van terrorisme zich met andere huidige extremistische en gewelddadige ideologieën in Nederland, zoals anti-5G-activisten en extreemlinks en -rechts? Kunt u een gedegen veiligheidsanalyse uitwerken? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 5

Zoals aangegeven zien we in Nederland nog geen nieuwe vormen die we nu als terrorisme duiden. Vanuit verschillende thema's manifesteren individuen en groepjes zich die elkaar vinden op gedeeld geloof in complottheorieën en die zich voornamelijk uiten op activistische wijze. Ze vinden elkaar niet zozeer in ideologische motieven, maar in gevoelens van onrechtvaardigheid, groot onbehagen of een andere werkelijkheidsbeleving. Dit kan gepaard gaan met wantrouwen jegens de overheid, wetenschap en traditionele media – waarbij sociale media werkt als blaagbalg die het wantrouwen kan aanwakkeren. Binnen het veiligheidsdomein zijn verschillende partijen dagelijks bezig met het maken van dreigingsanalyses, waarbij nieuwe onderwerpen worden meegenomen.

Vraag 6

Deelt u de mening van de Europese contra-terrorisme coördinator dat complottheorieën moeten worden getackeld voordat ze kunnen aanzetten tot geweld en terrorisme? Zo ja, wat heeft u tot nu toe ondernomen om deze complottheorieën publiekelijk te ontkrachten? Zo nee, waarom niet?

² Volledige naam: Richtlijn (EU) 2017/541 van het Europees parlement en de Raad van 15 maart 2017 inzake terrorismebestrijding en ter vervanging van Kaderbesluit 2002/475/JBZ van de Raad en tot wijziging van Besluit 2005/671/JBZ van de Raad (PbEU 2017, L 88).

Antwoord 6

Het complotdenken is geen strak omlijnd en eenduidig fenomeen. Het is ook niet mogelijk om een of verschillende complottheorieën te definiëren die per definitie aanzetten tot geweld en/of terrorisme. Wel zijn er elementen binnen complottheorieën die kunnen aanzetten tot een sterk anti-overheidssentiment of breder maatschappelijk ongenoegen bij individuen of groepjes. Afhankelijk van het onderwerp, kan het van belang zijn dat de overheid een duidelijk en consistent (tegen)geluid laat horen of organiseert. Mocht sprake zijn van door complottheorieën veroorzaakte radicalisering bij individuen of groepjes, dan heeft de overheid met de deradicaliseringsaanpak instrumenten in handen om daartegen op te treden.

Vraag 7

Bent u bereid maatregelen te treffen op basis van uw veiligheidsanalyse om deze vorm van terrorisme te bestrijden? Zo ja, kunt u de Kamer zo spoedig mogelijk over de te nemen maatregelen informeren? Zo nee, waarom niet?

Antwoord 7

Op dit moment wordt er binnen de zogenoemde nieuwe fenomenen geen terrorisme waargenomen en is er derhalve geen aanleiding om specifieke maatregelen te nemen. Binnen het veiligheidsdomein zijn dagelijks verschillende partijen bezig met het maken van dreigingsanalyses. Indien bestaande of nieuwe dreigingen daar aanleiding toe geven, worden die inzichten gebruikt door de veiligheidspartners om te bezien of en welke maatregelen noodzakelijk zijn.

Vraag 8

Kan bij het eerstvolgende Dreigingsbeeld Terrorisme Nederland (DTN) specifiek worden ingegaan op de laatste ontwikkelingen rondom deze nieuwe vorm van terrorisme?

Antwoord 8

Indien de ontwikkelingen daartoe aanleiding geven, zal in het DTN worden ingegaan op mogelijk nieuwe vormen van terrorisme of andere (gewelds)dreigingen.